

## **Opinia Rady do spraw dialogu ze związkami zawodowymi do projektu ustawy o zmianie ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce**

Przedstawiony projekt ustawy zmienia przepis zawarty w art. 262 ustawie z dnia 3 lipca 2018 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1669, z późn. zm.1)), który brzmi:  
***„Art. 262. W latach 2019–2026 dla pracowników uczelni publicznej dokonuje się odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych w wysokości kwoty odpisu dokonanego w 2018 r. Wysokość odpisu może być zwiększona po uzgodnieniu ze związkami zawodowymi działającymi w uczelni, jednak nie może być większa niż 6,5% planowanych przez uczelnię w roku poprzednim rocznych wynagrodzeń osobowych.”***

Zgodnie z propozycją zawartą w projekcie ustawy przepis brzmiałby następująco:

***„Art. 262. W latach 2019–2036 dla pracowników uczelni publicznej dokonuje się odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych w wysokości kwoty odpisu dokonanego w 2018 r. Wysokość odpisu może być zwiększona po uzgodnieniu ze związkami zawodowymi działającymi w uczelni, jednak nie może być większa niż 6,5% planowanych przez uczelnię w roku poprzednim rocznych wynagrodzeń osobowych.”***

**Rada Dialogu do spraw ze związkami zawodowymi opiniują projekt ustawy w tym brzmieniu stanowczo negatywnie.**

### **UZASADNIENIE.**

Głównym celem Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych (ZFŚS) jest finansowanie działalności socjalnej, w tym poprawa warunków życiowych i bytowych oraz zaspokajanie potrzeb kulturalnych pracowników i ich rodzin oraz byłych pracowników – emerytów.

Główne rodzaje dofinansowania pracowników i emerytów uczelni, to:

1. **Wypoczynek:** Dofinansowanie do wczasów, kolonii, obozów i zimowisk dla dzieci.
2. **Pomoc materialna:** Finansowanie zapomóg pieniężnych i zasiłków losowych, paczek żywnościowych lub świątecznych.
3. **Cele mieszkaniowe:** Udzielanie pożyczek na remont lub zakup mieszkania.
4. **Kultura i sport:** Dofinansowanie biletów do kina, teatru oraz karnetów na basen czy siłownię.

Przy bardzo niskich wynagrodzeniach pracowników szkolnictwa wyższego w stosunku do średnich wynagrodzeń w gospodarce fundusz ten stanowi dodatkowe wsparcie finansowe, co jest dodatkową motywacją do podejmowania pracy na uczelniach.

W latach 2017-2018 przedstawiciele związków zawodowych, uzgadniając w Ministerstwie SzWiN przepisy wprowadzanej przez ówczesnego Ministra SzWiN – Jarosława Gowina ustawy, uzyskali zapewnienie, że intencją ustawodawcy jest, aby w latach 2019-2026 systematyczne i corocznie rektorzy uzupełniali, w uzgodnieniu z działającymi w uczelniach związkami zawodowymi, w taki sposób aby w 2027 roku osiągnąć poziom odpisu w wysokości 6,5% osobowego funduszu płac. Dodatkowym argumentem był fakt, że w projekcie rządowym ówczesnej ustawy był przepis o corocznym, przez pięć lat zwiększaniu nakładów na szkolnictwo wyższe i naukę o 0,5% PKB. Niestety przepis ten został usunięty na poziomie prac

parlamentarnych. Również rekomendacja ustawowa, że Rektor może, w porozumieniu ze związkami zawodowymi, zwiększyć poziom odpisu do 6,5% nie przyniosła oczekiwanych rezultatów.

Stan obecny jest taki, że niewielu rektorów uczelni skorzystało z tej możliwości, większość uczelni ma odpis na poziomie 2018 roku, a kilka uczelni ma odpis niższy niż w roku 2018.

**Proponowana zmiana spowoduje utrzymanie tego stanu przez kolejne 10 lat, czyli wysokość odpisu na ZFŚS w uczelniach pozostawałaby zamrożona przez 18 lat (a w rzeczywistości przez 23 lata!, ponieważ w 2018 r. odpis był utrzymywany na poziomie 2013 r.). Przedstawiciele związków zawodowych stanowczo przeciwko temu protestują.**

**Proponowana zmiana art. 262 i przedłużenie zamrożenia odpisów na ZFŚS aż do 2036 roku na poziomie z 2018 roku jest rażąco szkodliwa dla pracowników i oznacza drastyczny, ukryty spadek realnej wartości pomocy socjalnej na uczelniach. Wprowadzenie tej zmiany doprowadzi do degradacji warunków bytowych pracowników akademickich z następujących kluczowych powodów:**

- 1. Skutki inflacji i spadek realnej wartości wsparcia. Kwoty odpisu z 2018 roku, przy obecnych cenach, utraciły niemal połowę swojej wartości nabywczej. Zamrożenie funduszu oznacza utratę realnych możliwości finansowania czasów pod gruszą, zapomóg, działalności kulturalnej i pożyczek mieszkaniowych. Świadczenia socjalne stają się fikcją, nie spełniając swojej roli ustawowej.**
- 2. Dyskryminacja pracowników uczelni publicznych. Pracownicy innych sektorów gospodarki korzystają z corocznie waloryzowanego odpisu podstawowego ZFŚS. Sektor akademicki, mimo wysokich wymagań kwalifikacyjnych, zostaje prawnie zepchnięty na pozycję pracowników drugiej kategorii. Regulacja ta pogłębia kryzys kadrowy i zniechęca młodych naukowców do podejmowania pracy na uczelniach.**
- 3. Katastrofalny stan zdrowia psychicznego i kryzys wypalenia zawodowego. Praca w szkolnictwie wyższym wiąże się dziś z ogromną presją publikacyjną, biurokracją oraz permanentnym stresem. Skutkuje to masowym zjawiskiem wypalenia zawodowego oraz drastycznym spadkiem dobrostanu psychicznego pracowników. ZFŚS ma ustawowy obowiązek finansować działalność socjalną, która w obecnych realiach musi obejmować profilaktykę zdrowotną, wsparcie psychologiczne, dofinansowanie terapii oraz regenerację sił (kultura, sport, wypoczynek). Zamrożenie funduszu pozbawia uczelnie środków na ratowanie zdrowia psychicznego kadry. Przekłada się to bezpośrednio na wzrost absencji chorobowych i spadek jakości kształcenia.**

Jednocześnie, rozumiejąc sytuację budżetową uczelni, Rada może zaakceptować przepis przejściowy umożliwiający stabilizację gospodarki finansowej uczelni, a tym samym ochronę miejsc pracy i poziomu wynagrodzeń pracowników uczelni. Dlatego proponują kompromis w postaci następującego przepisu:

**„Art. 262. 1. W roku 2027 dla pracowników uczelni publicznej dokonuje się odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych w wysokości kwoty odpisu dokonanego w 2025 r., jednak nie może on być niższy niż odpis wynikający z Ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych.**

**2. Rektor, w obligatoryjnym porozumieniu z działającymi w uczelni związkami zawodowymi uzgodni do końca czerwca 2027 r. w regulaminie Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych coroczne zwiększanie odpisu, tak aby w 2033 roku wysokość odpisu osiągnęła 6,5% planowanych przez uczelnię w roku poprzednim rocznych wynagrodzeń osobowych.**

**3. Odpis na zakładowy fundusz socjalny dla pracowników uczelni od 2028 r. będzie zwiększany corocznie o kwotę uzgodnioną w porozumieniu, o którym mowa jest w ust. 2.**

**Dodatkowo, równolegle powinien być zgłoszony projekt zmiany art. 365 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, który będzie zawierał coroczny wzrost nakładów na szkolnictwo wyższe i naukę.**

**Taki projekt zmiany art. 365 został przedstawiony w stanowisku Rady do spraw dialogu ze związkami zawodowymi w dniu 8 lipca 2025 roku.**

Przewodniczący Rady do spraw dialogu  
ze związkami zawodowymi

Janusz Szczërba